

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De prima causa ariditatum. Cap. II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78809](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78809)

2. diatis. Causæ immediatæ ariditatum assignantur tres ab Abbate Daniele apud Cassianum ex Maiorum suorum sententia, hæc de re disserente, verè tamen, ut statim patebit, sunt quatuor Natura, Dæmon, Deus, Homo, quæ alio atque alio modo, sunt causæ ariditatum; vel positivæ, ut Natura & Dæmon & Homo: vel negativæ, ut Deus priuando nos consolatione sua, & efficacibus auxiliis, licet sufficientia nulli denegeret. Causæ verò mediatæ, sunt illa omnia, ob quæ mouetur DEVS; vel Dei permissu Dæmon ad exagitandum cor ariditatis. Qua de re sic (et si non plenè) disserit Abbas Daniel: *Triparsita, inquit, nobis à maioribus super hac sterilitate (scilicet ariditate) mentis, tradita ratio est. Aut enim de negligentia nostra, aut de impugnatione diaboli, aut de dispensatione Domini ac probatione descendit. Et de negligentia quidem, cum nostro vitio, tempore præcedente, incircumspectè nosmetipsos & remissius exhibentes & per ignauiam & desidiam noxiis cogitationibus pasti, terram cordis nostri, spinas & tribulos facimus germinare, quibus in ea pullulantibus, consequenter efficitur steriles, atque ab omni reddimur spirituali fructu & contemplatione ieiuni. De impugnatione verò diaboli, cum etiam bonis nunquam studius dediti, calida subtilitate mentem nostram aduersario penetrante, vel ignorantes ab optimis intentionibus abstrahimur vel inuui. Sed præter has tres ariditatis causas, est quoque quarta, originem habens ab ipsa nostra dispositione naturali, ut iam patebit.*

CAPVT SECVNDVM.

De prima causa ariditatum.

3. PRIMA causa ariditatum est Natura, cuius tanta vis est hac in parte, ut Cassianus putauerit omnes ariditates, præsertim euagationes mentis in oratione, à natura proficisci. Cum enim coram Abbate Sereno deplorasset suas in oratione distractiones, & quantopere iis abactis iterum animus à proposita contemplatione auocetur ad alia, & nullo adhibito conatu possit mens stabiliri in proposita contemplationis materia, subdit: *Ob quam rem quotidianis huiusmodi observationibus astuantes, nec tamen ex ipsis aliquid nostro cordi stabilitatis robur accessisset, cernentes, ad hanc opinionem fracti desperatione transducimur, ut non nostro iam sed, natura vitio, hæc anima peruagationes, humano generi inesse credamus. Sed certum esse infra patebit, non à sola natura mentis euagationes oriri, ut bene ait Abbas Serenus c. 4. Aliquando tamen à natura ortum habent, idque sex modis. 1. ex morbo, præsertim capitis indispositione. 2. ex hebetudine naturali intellectus, & obtuso ingenio quod ad discursum est ineptum ex se. 3. Ex fatigatione capitis circa speculatiua, ut studia &c. 4. Ex defectu somni sufficientis. 5. ex loci solitarij conditione, ut ait*

Cassianus & S. Ioan. Climacus. 6. Ex negligentia naturalis culpabili.

Si oriantur 1. vel 2. vel 3. & 5. modo, non oportet affligi, quia non est ariditatum causa culpabilis: nã ut bene scripti S. Teresia in vita sua, & omnes tam antiqui, quam recentiores vita spiritualis Magistri docent: *Amor Dei non consistit (ut nec deuotio) in lacrymis, gustibus, & reuerentiis cordis quas ut plurimum optamus, & eis nos solamur, sed in seruiendo DEO, cum iustitia & fortitudine animi, & humilitate. Quod abundemus gustibus, id est potius accipere à DEO, quam illi aliquid dare, feminis debilibus id quadrat, ut possint ferre labores & tribulationes. Sed ut serui DEI, præsertim solidi in literis, & magni intellectus, tantopere assumunt, quod DEVS illi subtrahat deuotionem sensibilem, seruandum non est. Non dico ne illa fruuantur, illamq; estimet, cum Deus dat; sed, ne affligantur, quando eam negat. Sicut Domini suspirorum. Quod non tantum incipientibus, sed etiam prociens per multos annos obseruandum est, & dum eam ob rem tristantur, causa est, quia non amplexi sumus crucem à principio. Solent isti affligi quasi nil faciant, quamdiu non possunt intellectu discurrere, idq; ferre non possunt, & forte tunc voluntas impinguatur, & vigorem recipit, & ipsi non cognoscunt. Ista ariditas (ut per experientiam & à doctis didici) sæpe procedit ex corporali indispositione: quia anima participat miserias corporis, & mutationes temporum, & reuolutionem humorum. unde anima non potest sapere quod vellet operari. Et tunc humiliet se, & loco deuotionis sensibilis quam non habet uti cuperet, humiliatione sui recreabit cor Dei ad eum accedens, vel cum eo loquens. Ostendit hoc Dominus S. Gertrudi, quæ cum ad communionem campana pulsaretur, & cantus imponeretur, sentiens se minus paratam iusto, dixit ad Dominum: *Ecce iam Domine mi, veni ad me, & cur non, ut bene præuales, præsististi mihi ornamenta deuotionis, quibus præparata, tibi decentius obuiam procedere posseni. Ad quod Dominus: Sponsus quisque magis delectatur inueniri colum purum & candens sua sponse, quam torquere rectum, ac tornatiles manus illius mirudas, quam chirotheis eas videre ornatas. Sic ego quandoque plus delector in virtute humilitatis, quam in gratia deuotionis. Alia vice dum simili de causa altam expauescentem videret, & pro ea oraret, Dominus respondit: *Vellem ut electi mei, me tam crudelem non estimarent, sed crederent, quia pro bono, immodò pro optimo acceptarem, si expensis suis mihi aliquid seruitium exhiberent. Expensis propriis Deo sacrificium per soluit, qui cum non habet saporem deuotionis, nihil tamen minus seruit Deo in orationibus, genuflexionibus & similibus, & super his confidit de benigna pietate Dei, quod tamen placidè illud acceptet.***

Dum ergo ex his primis tribus causis censetur orta esse ariditas, tunc, loco considerationum & affectuum, ex piis considerationibus vel discursibus nascuntur, quod assequaris fructum meditationis, itera aliquas orationes iaculatorias, & mente saltem eas profert, cum desidero

fiderio per eas Deum glorificandi: siue sentias gultum siue non. Quod potest fieri duobus modis. i. Vnam eandemque orationunculam iterando sæpè. Sic S. Franciscus totam noctem exegit, hoc tantum dicendo: *Deus meus & omnia.*
 Sic Gregorius Lopez laicus sæcularis, vir sanctus, per tres annos continuos, perpetuò nihil aliud voluebat mente, quam, *fiat voluntas tua.* Deo id ab eo exigente. Pro qua re, valet illud Christi dictum ad S. Brigittam: *Quicumque ex perfecta fide, & voluntate, ista verba legit: Iesv miserere mei, plus mihi placet, quam ille, qui millia versuum legerit sine attentione.*

Secundo fieri id potest, per plures orationes diuersas, iteratas vel sine ordine, prout venient in mentem, vel ordinatè. Ita vig. vt pro primo quadrante meditationis, iuxta consilium S. Basilij, ante omnia *Deum glorifices cum animi humilitate.* Quod fieri potest vel S. Scripturæ vel Ecclesiæ verbis: quibus solet à nobis adorari & glorificari Deus: dicendo: *Benedicta sit S. Trinitas &c. Vel: Adoramus te Christe &c. vel: Gloria Patri & Filio & Spiritui S. vel; vt ibi suadet S. Basilij: Benedicite Domine, lenem ac patientem, quia quotidie peccantem me patienter toleras, adq; nobis omnibus respiciendi copiam. Nam huius gratia Domine, & taces, & toleras nos vt te glorificemus. Postquam verò illum ex scripturis, vt poteris, glorificaueris, tunc cum animi humilitate ita subiunge; Ego quidem Domine non sum dignus quòd ad te loquar, qui magnus admodum peccator sum &c.*

Secundo quadrante iuxta consilium Spiritus Sancti: *iusus prior est accusator sui,* actus contritionis elicias, dicendo cum pio publicano: *Deus propitius esto mihi peccatori.* Sic S. Thaisis, antea meretrix, conuersa ad Dominum, & consilio Abbatis Paphnutij, feminarum monasterium ingressa, veritaque ote olim sceleribus inquinato vsurpare sanctum Dei nomen; & hæc tantum verba à Paphnutio iussa proferre: *Qui blasphemasti me miserere mei;* cum eorum assidua repetitione dies noctesque per triennium consumpsisset, sanctissime obiit, & ad caelos translata eius anima in cubili auro gemisque præfulgenti, & à 4. sanctis virginibus custodito; diuinitusque ante eius mortem S. Paulo Simplicio oranti, ostenso, collocata est.

Tertio quadrante, iuxta tritum S. Ioannis Climaci, age Deo gratias pro beneficiis ab eo receptis, tum communibus, tum tuis proprijs & personalibus. Inter communia autem, age gratias etiam pro beneficijs Christi D. humanitati ac SS. matri eius & alijs Sanctis concessis.

Quarto quadrante, inuocando Dei auxilium, dic: *Deus in adiutorium meum intende.* quæ verba Abbas Isaac apud Cassianum, ait esse ad multa proficua. Quem quidem orationis modum S. Ioan. Climacus; ait esse optimum, scilicet à gratiarum actione inchoatum, & humilis contritione animi; ex intimo affectu prodeunte ac postulatione no-

stra associatum: idq; esset, cuidam ex fratribus, ab Angelo Dei demonstratum esse. Alioqui si quis à petitione orationem inchoaret, inquit S. Basilij, proderet animi sui affectum, tanquam qui necessitate coactus oraret ad Deum. Oraturus igitur relinque teipsum, desere terram, transcede calum, relinque post te omnem creaturam visibilem & inuisibilem, & ordine à glorificatione eius qui omnia condidit.

De tali per breues orationunculas orandi modo, differens Cassianus, scribit: *Egyptios monachos l. 2. inl. censuisse, vtilius breues orationes, sed creberrimas, nullud quidem, vt frequentius Dominum deprecantes, ingiter eidem coherere possimus, hoc verò, vt insidiantis Dæmonis iacula, que insigere nobis; tunc precipue cum oramus, insitit, succinella breuitate vitemus.* Sic inquit S. Climacus: vno verbo & publicanus ille ex Euangelio, & prodigus filius, DEVM sibi reconciliauerant, vnumq; fidele verbum saluauit latronem. Paruū aut vnum etiam in oratione verbum loqui, colligere mentem consuevit. Ideò meritò Abbas Isaac apud Cassianum coll. 9. c. vlt. tales orationunculas appellat pura libamina; sacrificium verum, veras ac pingues hostias, holocaustomata medullata. Quod etiam & S. Augustinus, & S. Chrysostomus cum S. Aug. ep. Thoma docent esse necessarias crebras orationes, ne concepta deuotio totaliter extinguatur. Sicut enim lignum, inquit S. Thomas loco citato, semel inflammatum facilius iterum inflammatur, & a mens semel ad deuotionem excitata facilius postmodum ad deuotionem pristinam reuocatur: nimirum per crebras orationes.

Ideò meritò hoc monitum reliquit scis monialibus S. Teresa in itinere perfectionis. *Mentali, inquit, orationi vos applicate charissima: si qua verò hanc facere nequeat, in vocali se exerceret. & orationem spiritualem, & pia cum DEO colloquia frequenter; orationis porò horas, elabi non sinat: nescit enim quâ Sponsus hora vocaturus sit: (ne quod fatuus virginibus alias contigit, illi etiam enemat) & an maius sibi onus imponere velit, est aliqua dulcedine temperatum.*

Porò tales orationunculae breues, vtilius sunt, si non nostris verbis exprimantur, (nisi ex magno affectu eæ orientur, à Spiritu Sancto in nobis excitato, vt erant illæ S. Ignatij, cum eleuatus à terra dicebat: *O Domine si te homines noscent, nunquam te offenderent*) sed ordinatè & vt plurimum verbis S. Scripturæ exprimendæ sunt. Et ita S. Basilij tradens modum orandi, ait: *De sacrosanctis litteris carpe quod dicas; & proponit formulam gratiarum actionis, Deo exhibendam, contextam ex verbis S. Scripturæ. Et hoc ipsum erat in more veteris Ecclesiæ, vt scribit idem S. Basilij Epistola ad Clericos Neocæsarienses; & idem in Missarum nostrarum libris ab Ecclesia factum videmus: Ita olim apud Egyptios Monachos, teste Cassiano, incessanter operatio manuum, priuatim per cellas exercebatur, vt psalmotum quoque, vel cætera-*

Alph. Re-
mou. l. 1.
f. r. eius
vitz.

Bat. Coll.
mon. c. 2.

Prou. 18.
17.
Ysa. PP.
L. col. 1.
Xo. l. v.
Pag. 174.
Menol.
Graec. 8.
Ocl.

gr. 28.

Coll. 10.
cap. 10.

gr. 28.

c. 2. Coll.
Mor.

6.
cap. 10.

gr. 28.

Coll. 9.
cap. 36.

Aug. ep.
121. c. 9.
Chrylost.
hom. 2.
de Anna.
Th. 2. 2. q.
171. 2. 2.
ad 2.

cap. 18.

Vita Ital.
p. 47.

7.
Const.
mon. c. 2.

ep. 63.

l. 3. inl.
cap. 2.

epist. 18. rum Scripturarum meditatio, numquam penitus omitteretur. Et S. Hieronymus scribens de monasterio Bethleemico: Quocumque, inquit, te vertis, arator suam tenens, alleluia decantat: sudans messor, psalmis se auocat: & curua attondens, falce vires vinitor, aliquid Davidicum canit.

Verum quando tempus orationis breuibus hisce loquendi formulis transigendum erit, magno spiritus ardore singula verba proferenda, & veluti animanda sunt, ad quod sic excitat gr. 18. S. Ioannes Climacus: Si vniquam visibili iudici obnoxius fuisti, non tibi alia forma iam opus erit; quam imitari debeas, dum orationi insistis. Quod si neque ipse reus extitisti, neque alios examinari perspexisti, vel ex infirmorum precibus quas medicus, dum secandi vel vrendi sunt, fundunt, huiusmodi aliquid addisce: Noli verbis exultioribus in oratione vri. Sepè enim infantium simplicia & pura & balbutientia verba, Patrem suum qui est in caelis placauerunt. Noli sonari multum loqui, ne mens tua ad inquisitionem verborum distendatur. Vnicuique publicani sermo placauit DEVM, vniq; fidele verbum saluauit latronem. Multum in oratione loqui, mentem sepè imaginibus illustrat, intentionem dissoluit.

8. Si verò ex defectu somni oriantur distractiones, tardius surgas. Sic S. Ignatius, dum semel somno minus dormiuisset, & videret se ad orandum ineptum, abiit cubitum, & postea deuotè orauit. Hinc veteres monachi, teste S. Chrysostomo, post decantatas noctu DEI laudes in choro, iterum ibant cubitum, vt illucescente post die, aptiores essent ad exercitia monastica. Hæc causa mouit S. Teresiam discretissimam præsidem monasteriorum, vt in libello foundationum scriptum reliquerit, multò satius esse, si moniales post dictas Matutinas nocturnas omnes cubitum concederent, contra quod faciunt indiscretæ (quas ibi perstringit) Priorissæ, quæ dum ipsæ sunt studiosæ austeritatum, omnes per hæc suam viam conducunt indiscretè.

Ad hoc caput spectat infirmitas corporis, impediens solitas meditationes & alia deuotionis exercitia, quibus alioqui tunc si possemus, libenter nos impederemus: & dum non possumus, æquo id animo ferendum est, vti docuit Dominus S. Getrudem. Cùm enim vice quadam à rigore Ordinis, causa infirmitatis, impedita, ad audiendas Vesperas consedisset, ex desiderio & merore cordis dixit ad Dominum: Nonne Domine tibi laudabilis foret, quod nunc inter Conuentum in choro essem, ac orationibus vacarem, ceterisque regularibus exercitiis insularerem, quodq; nunc ista debilitate detentus, tantum tempus consumo negligenter? Ad quam Dominus: Num tibi sponsus videtur minus delectari in sponsa, quando familiari eius conuersatione potitur in domo, quam cùm gloriatur ipsam ornata procedere ad spectaculum vulgæ? Inter hæc illa intellexit, quod tunc anima quasi ornata procedit ad publicum, cùm in studio bonorum operum exercetur ad gloriam Dei. Sed tunc quasi in conuclauis cum sponsa quiescit, cùm à

talibus studiis corporalis molestia impeditur. Quia tunc delectamentis propriorum sensuum priuata, soli diuina relinquuntur voluntati. Et inde Dominus in homine tantò magis delectatur, quandò minus homo ipse sibi in se inuenit, vnde postit vanè delectari vel gloriari. Et 1. c. 10. alio tempore, cùm corporali impedieme infirmitate segruiss Deo intendisset, tandem rediens ad se pragnuata conscientia, humili deuotione hunc suum defectum studuit Domino consistere. Et cùm timeret sepe longam moram laboraturam, antequam suauitatem diuine gratie recuperaret, subitò in instanti presentit ad se benignitatem Dei, per blandissimum amplexum acclimatam & dicentem: Filia tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt. In quibus verbis intellexit, quòd quamuis homo quandoq; ex humana fragilitate suam intentionem negligit ad Deum dirigere, pia tamen misericordia Dei non negligit omnia opera nostra, aternà remuneratione reputare digna, si solummodo voluntas non auertatur à Deo, & homo frequentius peniteat ab omnibus qua conscientia remordet. Cùm verò ante se, sicut quoddam sentiret infirmitatem, desiderauit à Domino, vt eam vsque post festum sanam seruaret, vel saltem infirmitatem sic temperaret, ne à celebritate ipsius festi impediretur, sed tamen insuper se totam diuinæ voluntati commisit. Super quo, à Domino tale accepit responsum: Per hoc quod à me ista queris & insuper voluntati meæ committis, ducis me ad hortum deliciarum areolis florum constitum, & mihi valde amenum. Sed scias, quòd si te exaudiero in hoc, quòd non impediaris à meo seruitio, tunc ego te sequor ad areolam in qua tu magis delectaris. Si verò te non exaudiero, & tu in patientia perseveraueris, tunc tu sequeris me ad areolam in qua ego magis delector, quia plus amantissimis inuenio in te, si habueris desiderium cum gravamine, quam si habueris cum delectatione deuotionem.

Quòd si ariditates oriantur ex negligentia nostra (infra capite quarto explicanda) curandum est, ne in vllam ex negligentis nostris labamur.

Denique sola nature nostræ etiam inculpabilis instabilitas, solet esse causa distractionum & euagationum mentis. Ideò S. Ambrosius differens de statu ordinario horum; Frequenter, inquit, irrepit terrenarum illecebra cupiditatum & vanitatum offusio mentem occupat, vt quod studeas vitare, hoc cogites, ammos, voluas. Quòd cauere difficile est homini, exuere autem impossibile. Denique voti magis eam esse rem, quam effectus, testatur Prophetæ, dicendo: declina cor meum in testimonia tua & non in auaritiam. Non enim in potestate nostra est cor nostrum, & nostra cogitationes, qua improuisè offusa, mentem auimung, confundunt, atque aliud trahunt, quam tu proposueris: ad secularia renocant, mundana inferunt, voluptaria ingerunt, illecebrosa intexcunt. ipsos, in tempore quo eleuare mentem putamus, inserunt inambus cogitationibus ad terrena plerumque deuicimur. Quomodo autem distractiones hinc ortæ abigendæ sunt, infra dicetur.

CAP.